

Sözlükte oruç; tutmak,terk etmek demektir. Seriatte oruç; Allah'a ibadet etmek kasdı ile fecr-i sadıkın doğuşundan güneşin batışına kadar yemeyi , içmeyi ve orucu bozucu diğer durumları terk etmektir.

Orucun Rükünleri

- 1- Niyet etmek.
- 2- Orucu bozan şeyleri terk etmek.

Oruçta Niyetin Kısımları

- 1- Farz olan orucun niyeti; mutlaka geceden yani fecrden önce olmalıdır.Ramazan ayının girmesi ile bütün oruçlara niyet de kifayet eder.Niyetin yeri kalptir,dil ile telaffuz edilmesi bid'attir.
- 2- Nafile orucun niyeti; eğer orucu bozan hallerden birini yapmamışsa, günün herhangi bir saatinden itibaren oruca niyet edip başlaması geçerlidir.Lakin orucun sevabı o niyetten itibaren başlar.

Orucun Kısımları

- 1- Farz olan oruç. (Ramazan,kefare,nezir)
- 2- Nafile oruçlar.

Ramazan Orucunun Farz Oluşunun Şartları

- 1- İslam
- 2- Akıl
- 3- Bülug (ve oruca rağbet edip, velisi orucu emretmiş olan mümeyyiz çocuk)
- 4-İkamet (Sefer halinde olana oruç farz değildir.Lakin zorluk yoksa oruç tutması evlâdır - Çünkü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem seferde iken oruç tutmuştur. Görevini en kısa zamanda yerine getirerek sorumluluktan kurtulmaktır .Bu mükellef için daha kolaydır.Ramazan ayının faziletini idrak etme söz konusudur.)
- 5- Sıhhatli olmak
- 6- Hayız ve nifas halinde olmamak

Oruçta Hastalık İki Kısımdır

1- İyileşeceği ümit edilmeyen hastalık.Oruç tutmaktan aciz yaşlı kişi de buna dahil olur.Bunların oruç tutması gerekmez lakin her bir gün için bir fakiri doyururlar ; ya tutulacak gün sayısınca fakiri bir kerede bir öğle veya bir akşam yemeği ile doyururlar, ya da Nebevi sa'dan olmak üzere her bir gün için çeyrek sa'ı(ki bu kaliteli buğdaydan yarım kilo ve on gramdır) fakirlere dağıtır.Bunun yanında et ve yağ vermesi de güzel olur.

2- İyileşeceği ümit edilen hastalık ki oruç tutması ona güç gelir.Hayızlı,nifaslı,emziren kadın ve sefer halinde olan buna dahil olur.Bunlar tutamadıkları gün sayısınca orucu iyileştikten sonra kaza ederler.Eğer iyileşmeden önce vefat ederlerse sorumlulukları düşer. Ramazan ayının girişi hilalin görünmesi ile veya Şa'ban ayının otuza tamamlanması ile olur.

Orucu Bozan Haller

(Cahil,unutan ve oruç açmaya zorlanan kişi mazeret sahibidir)

- 1-Kasden yemek yada içmek.Kim unutursa orucu geçerlidir.
- 2- Cinsi münasebette bulunmak.Eğer Ramazan günü oruç vaktinde,oruç tutması kendisine farz olan bir kimse, cinsi münasebette bulunursa,ağırlaştırılmış kefare, cezası ona gerekli olur; bu da bir köle azad etmesidir.Eğer bunu bulamıyor ise iki ay peşpeşe oruç tutmasıdır.Eğer buna da gücü yetmiyorsa altmış fakiri doyurmasıdır.
- 3-Sevişmek, öpmek, sarılmak ve buna benzer hallerden biri neticesinde boşalmak.
- 4- Yeme veya içme hükmünde olan şeyler.Gıda verici madde içeren enjeksiyon iğnesi yaptırmak gibi.Lakin gıda verici madde içermeyenler orucu bozamaz.
- 5-Hacamat yolu ile kan aldirmek.Lakin tahlil yaptırmak veya buna benzer şeyler için az miktarda kan aldirmek oruca zarar vermez.
- 6- Kasten kusmak.
- 7- Hayız veya nifas kanının çıkması.

Oruçluya Müstehab Olan Şeyler

- 1- Sahur yapmak.
- 2- Sahuru geciktirmek.
- 3- İftarı hemen yapmak.
- 4- İftarı taze hurma ile yapmak.Eğer bulamıyorsa kuru hurma ile yapmak ve bunları tek sayıda yemek.Eğer bulamıyorsa su içerek iftar etmek.Eğer iftar edecek bir şey bulamıyorsa kalbinden iftara niyet etmek.

- 5- İftar esnasında ve de oruçlu iken dua etmek.
- 6- Sadaka vermeyi çoğaltmak.
- 7- Gece namazına (teravihe) gayret etmek.
- 8- Kuran okumak.
- 9- Umre yapmak.
- 10- Kendisine sövene ben oruçluyum demesi.
- 11-Kadir gecesini ibadetle geçirmeye çalışması.
- 12- Son on günde itikafa girmesi.

Orucun Mekruhları

- 1- Abdestte ağıza ve buruna su verirken aşırı gitmesi.
- 2- Zaruret olmadan bir yemeğin tadına bakması.

Oruçluya Mübahtır

Tükürüğünü yutması,zaruret halinde yemeğin tadına bakması,banyo yapması,misvak kullanması, koku sürmesi, serinlemek için yıkanması.

Oruçluya Haram Olur

Balgamını yutması (lakin orucu bozulmaz),orucunun bozulmayacağından emin değil ise öpmesi,yalan söz veya şahitlikte bulunması (ki her haram fiil buna dahil olur), cahillik yapması (taşkınlık ahlaksızlık yapma ve ağır başlı olmama),Visal orucu tutması (orucunu açmadan bir sonraki oruca ekleme yapması).

Nafile Oruçlar

- 1-Ramazan orucunu tamamlayan için Şevval ayından altı gün oruç tutmak.Şevval'in ikinci gününden itibaren buna başlaması evlâdır.
- 2- Hacda olmayan kimse için Arefe günü orucu.
- 3- Dokuzu veya onbiri ile birlikte tutmak üzere Aşure günü orucu.
- 4- Pazartesi ve perşembe günleri orucu.Pazartesi günü orucu daha önemlidir.
- 5- Her aydan üç gün oruç tutmak.Bunun arabi ayın, Beyaz Günler adı verilen 13,14 ve 15. günlerde tutulması daha faziletlidir.
- 6- Bir gün tutmak ve bir gün yemek orucu (Davud orucu).
- 7- Muharrem ayında tutulan oruçlar.
- 8- Zil-Hicce ayının ilk dokuz günü oruç tutmak.
- 9- Şa'ban ayında oruç tutmak lakin ayı oruçla tamamlamamak.

Mekruh Olan Oruçlar

Cuma, cumartesi veya pazar günlerinden birini tek başına oruç tutmak.Lakin herhangi bir sebepten dolayı tek başına tutarsa o zaman mekruh olmaz.Mesela Arefe günü orucunun bu günlerden birine denk gelmesi gibi.

Haram Olan Oruçlar

- 1- Receb ayını oruca tahsis etmek.
- 2- Şekk günü oruç tutmak.Lakin daha önce tutma adeti olduğu bir nafle orucu o güne denk gelirse bundan sorumlu olmaz.
- 3- İki bayram günü oruç tutmak.
- 4- Teşrik günleri oruç tutmak.Lakin hacda olup hedy kurbanı bulamadığı için o günlerde oruç tutan bunun dışındadır.
- 5- Yıl boyunca her gün oruç tutmak.

Ramazan'dan kalan kaza orucu varsa bunları hemen tutması müstehaptır.Bayramdan hemen sonra bunlara başlamak için acele etmesi gerekir.Bir daha ki Ramazan'a kadar bunların kazasını geciktirmesi caiz değildir.Eğer bir özrü olmadan bunları geciktirirse, bunların kazasından başka bir şey ona lazım gelmez lakin günahkar olmuş olur.

Fıtır Sadakası

Ramazan'ın son günü, güneşin batması ile , müslüman olan ve bayram günü ve gecesinde kensininin ve çocuklarının yiyeceğinden ve asli ihtiyaçlarından bir sa' dan fazla yiyeceği olan her bir kişiye fıtır sadası vermesi farz olur.Anne karnındaki cenin için vermesi ise müstehaptır.

Fıtır Sadakasının Hikmeti

- 1-Oruçlunun boş iş veya kötü söz gibi kusurlarından temizlenmedir.
- 2-Fakirlerin bayram günü dilenmelerine muhtaç bırakılmamalarıdır.

Fıtır Sadakasının Verilme Zamanı

- 1-Caiz olan vakit ; bayram gününden bir veya iki gün önce verilmesidir.
- 2-Müstehap olan vakit ; bayram günü sabah namazı kılındıktan sonra, bayram namazı kılınmadan önce verilmesidir.
- 3-Haram olan vakit ; bayram namazından sonra verilmesidir.

Miktarı

İnsanların yaşadıkları beldede kut (asli gıda maddeleri) olarak edindikleri yiyeceklerden bir sa' olarak verilmesidir.Para olarak verilmesi caiz değildir.(Bir sa' in miktarı ; iyi buğdaydan iki kilo ve kırk gramdır).

Bayram Namazı

Bayram namazını kılmak, her bir kişinin üzerine farz-ı ayndır. Güneşin bir mızrak boyu yükselmesinden sonra kılınır ve güneşin zevale erişmesine kadar vakti devam eder. Kaçırılırsa kaza edilir. Sünnet olan şehir dışında, arazide kılınmasıdır. Camide kılınması da caizdir. Bayram namazından önce tek sayıda olmak üzere bir kaç hurma yemek,temizlenip kokulanıp en güzel elbiseleri giyerek çıkmak,bir yoldan gidip başka bir yoldan dönmek yine sünnettir. "Allah bizden ve sizden kabul etsin" diyerek bayramı tebrik etmekte bir mahsur yoktur. Bayram gecesini ve bayram günü, akşam güneş batıncaya kadar mutlak manada ve namazların ardından tekbir getirmek de sünnettir.Tekbir şu şekildedir:" Allahuekber Allahuekber, La ilahe illallahuvallahuekber, Allahuekber ve lillahilhamd. (Allah en büyüktür Allah en büyüktür,Allah'tan başka (tapınılmayı hak eden bir) ilah yoktur. Allah en büyüktür Allah en büyüktür ve hamd O'nadır". Bayram namazının şekli ise şöyledir ; hutbeden önce kılınan iki rekatlı bir namazdır. İlk rekatında iftitah tekbirinden sonra altı tekbir getirilir. İkinci rekatında ise yerden kalkış tekbirinden ayrı olarak kiraetten önce beş tekbir getirilir.

Oruç Fıkhı

فقہ الصيام

Heysem b. Cemil Serhan

Mescid-i Nebevi Haremi Enstitüsü
Müdürlüklerinden

هيثم بن محمد جميل سرحان

المدرس بمعهد الحرم بالمسجد النبوي